

Nr 68.

Ankom till riksdagens kansli den 30 maj 1921 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts dels i statsverkspropositionen dels ock i propositionen nr 2 om tilläggsstat för år 1921 gjorda framställningar om anslag för diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

(1:a avd.)

1:o.

I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 112 under nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt å extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 266,700 kronor.

Utredning i ärendet återfinnes å sid. 221—234 i statsrådsprotokollet till nämnda huvudtitel.

Till diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt har riksdagen anvisat å extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av i avjämnat tal 138,500 kronor, vilket avsetts för följande ändamål:

Tillskott i expensmedel.....	kronor	6,000
Väderlekstjänst	»	47,450
Resekostnader m. m.	»	21,000
Utgivande av publikationer	»	35,000
Underhåll av stationer och utrustning	»	9,000
Bibliotek	»	12,000
Solstrålningsmätningar	»	2,000
Vindmätningssapparater	»	5,000
Resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsens ledamöter	»	1,000

Summa kronor 138,450.

Anslaget till väderlekstjänst för år 1921 fördelar sig på följande sätt:

Till observatörer	kronor	11,550
Telegramkostnader och trådlös mottagningsstation	»	11,500
Tryckning och distribuering av väderleksrapporter och kartor	»	4,000
Kopiering av äldre synoptiska kartor	»	1,800
Observatoriets vaktmästare för särskilda observationer och hjälp med distribuering	»	700
Biträde vid väderlekstjänstens aftontjänstgöring	»	2,400
Observationer medelst pilotballonger	»	5,500
Särskild väderlekstjänst sommartiden	»	10,000
	Summa kronor	47,450.

Motion.

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 210 av herr *Thore* har hemställts att riksdagen, vid granskning av de under nionde huvudtiteln under rubriken »meteorologiska och hydrografiska undersökningar» förekommande äskandena, måtte företaga den nedsättning av anslagssummorna, som kunna vara betingade av i motionen given framställning.

Utskottet.

Såsom tillskott i expensmedlen beräknas en höjning med 4,000 kronor för vardera av åren 1921 och 1922. Därjämte ingår i det till denna post begärda tilläggsanslaget för 1921 ett belopp av 7,000 kronor för täckande av brist från år 1920.

Vidare avser förevarande framställning anslag till väderlekstjänst enligt följande sammanställning:

		1922	1921
Observatörer	kronor	52,000	—
Telegramkostnader	»	30,000	—
Tryckning och distribuering av väderleksrapporter och kartor	»	6,000	—
Extra personal	»	22,000	—
Observationer medelst pilotballonger	»	8,000	—
Fartygsobservationer	»	8,000	8,000
	Summa kronor	126,000	8,000.

En sammanfattning av samtliga i förevarande framställning begärda anslag ställer sig sålunda:

	Å tilläggsstat för år 1921	Å extra stat för år 1922
Tillskott i expensmedel	kronor 11,000	10,000
Väderlektjänst	» 8,000	126,000
Resekostnader m. m.	» 3,000	24,000
Utgivande av publikationer	» —	40,000
Tryckning av arbete av professor Hamberg	» —	5,000
Underhåll av stationer och utrustning	» 8,000	21,000
Bibliotek	» —	7,000
Solstrålningsmätningar	» —	1,500
Vindmätningssapparater	» —	4,000
Resekostnader och traktamentsersättning åt styrelsens ledamöter	» —	1,000
Agrikulturmeteorologiska undersökningar	» —	2,500
Från nautisk-meteorologiska byrån övertagna arbeten	» —	24,700
	Summa kronor 30,000	266,700.

Med avseende å det begärda anslaget till väderlektjänst innebär detta en ökning i jämförelse med årets anslag av icke mindre än 78,550 kronor. Ökningen är närmast föranledd av förslag om sådan utvidgning av väderlektjänsten, att denna skulle året om upprätthållas i samma omfattning som nu om sommaren, då under senare år en särskild väderlektjänst till jordbrukets fromma varit anordnad med tillhjälp av ett relativt tätt nät av observationsstationer. Enligt statsrådsprotokollet är anslagsökningen till stor del beroende på att abonnemangsavgifter icke påräknats i detta sammanhang. Till frågan om anslag till väderlektjänst återkommer utskottet här nedan. I anslagsposten ingå vidare såsom nytt anslag ett belopp av 8,000 kronor för vardera av åren 1921 och 1922 till anordnande av fartygsobservationer. Den erforderliga extra personalen, som föreslagits att anställas året om och helt avlönas från detta anslag, utgöres av två extra meteorologer, två extra kvinnliga biträden och en extra vaktmästare. Därjämte beräknas till förstärkningspersonal under sommartiden 500 kronor.

Ifråga om övriga anslagsposter märkes såsom nytt 5,000 kronor till tryckning av ett vetenskapligt arbete av förre föreståndaren för ifrågavarande anstalt professor Hamberg med titel »Termosynkroner och Termoisokroner». Beträffande anslaget till underhåll av stationer och utrustning, vilket för år 1921 utgår med 9,000 kronor, äro 4,000 kronor å tilläggsstat för år 1921 avsedda till täckande av brist för år 1920. På grund av prisstegring har anslaget ansetts böra höjas till 13,000 kronor

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 10 saml. 38 häft. (Nr 66—68.) 2

och ett tilläggsanslag å 4,000 kronor beviljas för år 1921. Vidare skulle för år 1922 erfordras en ytterligare ökning med 8,000 kronor, varav 4,000 kronor till komplettering av utrustningen vid särskilda stationer m. m. samt 4,000 kronor för utrustning av nya meteorologiska stationer på grund av den avsedda utvidgningen av väderlekstjänsten. Anslagsposten i fråga skulle sålunda uppgå för år 1922 till $13,000 + 4,000 + 4,000 = 21,000$ kronor och för år 1921 å tilläggsstat $4,000 + 4,000 = 8,000$ kronor. Anslaget till agrikulturmeteorologiska undersökningar är nytt. I fråga om den sist upptagna anslagsposten eller till från nautisk-meteorologiska byrån övertagna arbeten har utskottet redan i sitt utlåtande angående anslag till hydrografisk-biologiska undersökningar av de Sverige omgivande haven erinrat, att riksdagen i anledning av därom av Kungl. Maj:t framställt förslag fattat beslut om nautisk-meteorologiska byråns upphörande från och med år 1922, i samband varmed de byråns uppgifter, som betecknats såsom meteorologiska samt geodetisk-hydrografiska, skulle överflyttas till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt. De medel, som ansetts erforderliga till följd av detta övertagande, har beräknats till 24,700 kronor.

I den i ämnet väckta motionen har uttalats att kostnaden för de av nautisk-meteorologiska byrån på ifrågavarande område utförda arbeten, vilka enligt förslaget från och med år 1922 skulle övertagas av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, borde kunna sättas till lägre belopp än i Kungl. Maj:ts förevarande framställning föreslagits, varjämte motionären ansett, att med förslaget om utvidgning av väderlekstjänsten bort anstå i avvaktan på yttrande och förslag från bland andra den kommitté, som vore sysselsatt med frågan om förläggande till Göteborg av en avdelning för väderlekstjänst och stormvarningar. Utan att ange några belopp har motionären föreslagit den nedsättning uti ifrågavarande anslag, som kunde vara betingad av hans förevarande framställning.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från styrelsen för statens meteorologiska anstalt ävensom från de sakkunniga för utredning och förslag i fråga om förläggande till Göteborg av en avdelning av nämnda anstalt. De sakkunniga hava i sitt utlåtande som sin mening uttalat att ett anordnande av observationsstationer för väderlekstjänsten i enlighet med vad statsverkspropositionens förslag därutinnan avsåge icke skulle vara ägnat att föregripa frågan om förläggande till Göteborg av en avdelning av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt samt att skapandet av ett tätare nät sådana observationsstationer måste, vare sig en institution för väder-

lekstjänst i Göteborg kommer till stånd eller icke, anses vara av stor betydelse för en önskvärd utveckling av landets väderlekstjänst. Styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt har med avseende å anslaget till väderlekstjänst vid uppgörandet av ny kostnadsberäkning funnit att med hänsyn till det förslag rörande de internationella observationerna, som den internationella kommissionen för väderlekstelegrafi i november 1920 uppgjort och vilket syntes kunna användas även för de inländska stationerna, en besparing å 6,000 kronor kunna göras i de beräknade utgifterna för telegram.

I fråga om den föreslagna utvidgningen av väderlekstjänsten har utskottet med hänsyn till de därav föranledda väsentligt ökade kostnaderna icke kunnat undgå hysa en viss tveksamhet. Då det emellertid, såsom departementschefen framhållit, uppenbarligen torde vara av mycket stor betydelse icke blott för jordbruket utan även för ett flertal andra näringar — i främsta rummet sjöfart och fiske — att kunna erhålla täta och pålitliga väderleksförutsägelser har utskottet likväl icke velat motsätta sig att en utvidgning sker av ifrågavarande väderlekstjänst. Inrättandet såsom förslaget innebär av en tredje väderlekstjänst under dygnet har enligt utredningen ansetts vara av särskild betydelse för lufttrafiken, till vars främjande Kungl. Maj:t framlagt förslag till innevarande riksdag. Detta förslag har emellertid redan i den del det hänvisats till statsutskottet av riksdagen avslagits och beträffande förslaget i vad angår anslag under nionde huvudtiteln har jordbruksutskottet i utlåtande nr 66 avstyrkt detsamma.

Vid nu angivna förhållande och då rådande statsfinansiella läge måste mana till största försiktighet med avseende å statens utgifter har utskottet, utöver den av styrelsen för ifrågavarande anstalt på sätt ovan nämnts föreslagna minskningen i anslagsposten till väderlekstjänst, ansett sig böra föreslå vissa ytterligare nedsättningar i det för ifrågavarande ändamål beräknade anslaget, vilket utskottet ock funnit kunna ske utan att de ledande principerna i det av Kungl. Maj:t framställda förslaget därigenom åsidosättas. Sålunda vill utskottet föreslå, att den tredje väderlekstjänsten i så måtto koncentreras till sommarhalvåret, att särskilt denna tid ett tätt nät av stationer hållas i verksamhet. Såsom en följd härav skulle enligt vad utskottet från vederbörligt håll inhämtat följande anslag kunna nedbringas, nämligen anslaget till observatörer med 17,000 kronor eller till 35,000 kronor, anslaget till telegramkostnader efter avdrag av ovanberörda 6,000 kronor med en tredjedel eller 8,000 kronor till 22,000 kronor, anslaget till tryckning och distribuering av väderleksrapporter och kartor med 1,000 kronor till 5,000 kronor, anslaget

till extra personal med 1,500 kronor till 20,500 kronor. Slutligen har utskottet ansett, att med inrättande av en fjärde station för observationer medelst pilotballonger bör anstå, vadan anslaget för detta ändamål torde böra nedsättas med 2,500 kronor till 5,500 kronor. Med inräknande av merberörda 6,000 kronor uppgår den av utskottet sålunda föreslagna nedsättningen i anslagsposten till väderlekstjänst till sammanlagt 6,000 + 30,000 = 36,000 kronor. Denna anslagspost bör sålunda upptagas till 90,000 kronor.

Utskottet har redan här ovan framhållit, hurusom anslagsökningen till stor del beror på att någon inkomst för anstalten icke tagits i beräkning av abonnemangavgifter. För närvarande sker spridningen av morgontelegrammen genom järnvägsstyrelsens försorg utan någon ersättning, och middagstelegrammen till jordbrukets fromma genom telegrafverkets telegraf- och telefonförvaltning mot att telegrafverket erhåller viss andel i de abonnemangavgifter, som av allmänheten erläggas för dessa telegram. Resten av dessa avgifter, enligt vad utskottet inhämtat, beräknad till omkring 12,000 kronor, har ingått till ifrågavarande anstalt. Härjämte har av statsmedel till anstalten för ändamålet utgått 10,000 kronor. Järnvägsstyrelsen har enligt utredningen i ärendet numera gjort anspråk på en ersättning av 30,000 kronor för sitt ovan nämnda arbete med telegrammens spridning. Enligt det nu föreliggande förslaget skulle hela spridningsbestyret övertagas av telegrafverket mot att verket finge oavkortat uppbära inflytande abonnemangavgifter. Å andra sidan skulle anstalten beredas ersättning för mistad andel i abonnemangavgifterna.

Utskottet ansluter sig till detta förslag.

Då emellertid utskottet håller före att det är av stor betydelse, att spridningen av väderlekstelegrammen jämväl äger rum genom järnvägstelegrafan, vill utskottet uttala önskvärdheten av att järnvägsstyrelsen utan särskild kostnad medverkar till en sådan anordning, vilken heller icke torde vara ägnad att förorsaka några mera avsevärda utgifter.

Med avseende å den föreslagna extra personalen framgår av utredningen att denna till samma antal förut tjänstgjort vid väderlekstjänsten sommartid. Beträffande de för denna personal föreslagna arvodena vill utskottet hänvisa till vad riksdagen i sin skrivelse nr 2 A punkt 4 anfört rörande avlöning till icke ordinarie befattningshavare.

I övrigt ger Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke anledning till någon utskottets erinran.

Anslaget för år 1922 till diverse behov vid ifrågavarande anstalt bör i anslutning till vad utskottet här ovan föreslagit bestämmas till 230,700 kronor och tilläggsanslaget till 30,000 kronor.

Rörande tilläggsanslaget gör utskottet särskild hemställan under punkt 2 här nedan.

Utskottet hemställer nu,

a) att riksdagen må för diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt å extra stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 230,700 kronor,

b) att den i ämnet väckta motionen må anses besvarad genom vad utskottet här ovan anfört och hemställt.

2:o.

Under punkt 43 i nionde huvudtiteln av den till riksdagen avlåtna propositionen nr 2 med tilläggsstat för år 1921 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt å tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet här ovan under punkt 1 anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen må för diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt å tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

Stockholm den 30 maj 1921.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 67.